

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ



«Затверджено»

Затверджено в навчальній роботі
відділ проф. Ілляк С. В.

17 червня 2015 р.

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН**

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисциплін
підготовки бакалавра
напряму - 6.030104 «Політологія»

Луцьк-2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та історія міжнародних відносин» для студентів спеціальності - 6.030104 «Політологія»


"5" 05 , 2015 року. 26 с.

Розробники: Тиский М.Г. доцент кафедри політології та державного управління, к. іст. н., доцент.

Рецензент: Ситник О. І. завідувач кафедрою філософії, політології та права Луцького національного технічного університету, к. політ. н., доцент


Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри політології та державного управління

протокол № 13 від 13.05 2015 р.

Завідувач кафедри:  (Бортніков В. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 8 від 3.06 2015 р.

Голова науково-методичної комісії історичного факультету  (Денисюк В. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 8 від 17.06 2015 р.

© Тиский М. Г.

Анотація дисципліни:

Міжнародні відносини є особливою формою суспільних взаємин, які формувались упродовж тисячоліть, пройшовши у своєму розвитку шлях від найпростіших міжплемінних стосунків до сучасних складних і багатогранних відносин між величезною кількістю найрізноманітніших учасників. Науковий інтерес до проблематики міжнародних відносин почав виникати ще на зламі IV – V ст. до н. е. Як наукова дисципліна теорія міжнародних відносин почала формуватися лише після Першої світової війни. Становлення і розвиток теорії міжнародних відносин започатковано у першій половині XX ст. Незаперечною реалією сучасного світу є зростаюча взаємозалежність у міжнародному середовищі, економічна і політична глобалізація, під впливом яких традиційні відносини між державами світу видозмінюється. Теорія міжнародних відносин має практичне значення як науково-методологічна основа діяльності працівників сфери політичного управління та дипломатичної служби. Важливість теорії міжнародних відносин у прикладній сфері випливає з того, що власне вона дає змогу сформулювати науково обґрунтований світогляд в осіб, що є причетними до підготовки і прийняття зовнішньополітичних рішень. Вивчення цієї дисципліни дає можливість студентам дізнатись про закономірності та тенденції міжнародної політики різних історичних періодів та зміст найважливіших міжнародних договорів і угод.

Ключові слова: імперія, війна, дипломатичні відносини, мирний договір, міжнародний, посольство, конфлікт, політика сусідства, країни-партнери

Key words: empire, war, diplomatic relations, peace treaty, international, embassy, conflict, neighbourhood policy, partner-countries

1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників | Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень | Характеристика навчальної дисципліни |
|--|--|--|
| | | денна форма навчання |
| Кількість кредитів <u>6</u> | 0301 соціально-політичні науки | нормативна |
| | 8.03010401. «Політологія» | |
| Модулів <u>3</u> | 8.03010401(Політологія) | Рік підготовки <u>3</u> |
| Змістових модулів <u>2</u> | | Семестр <u>6</u> |
| ІНДЗ: є | | Лекції <u>50</u> год. |
| Загальна кількість годин 216 | | Практичні (семінари) <u>48</u> год. |
| Тижневих годин (для денної форми навчання): | Бакалавр | Самостійна робота <u>60</u> год. |
| Аудиторних -7 | | Індивідуальна робота <u>58</u> год. |
| самостійної роботи -4,3 | | Форма контролю: <u>екзамен</u> |
| індивідуальної роботи - 4,1 | | |

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та історії міжнародних відносин» є формування систематизованих уявлень та знань про закономірності виникнення і функціонування світової політичної системи. Складовою міжнародних відносин є зовнішня політика. Зовнішня політика – це комплекс дій, спрямованих на встановлення і підтримку стосунків з міжнародним співтовариством, захист власного національного інтересу та поширення свого впливу на інших суб'єктів міжнародних відносин.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорії та історії міжнародних відносин» є ознайомлення майбутніх фахівців із загальними засадами наукового обґрунтування основних засад зовнішньої політики держав, вироблення стратегії економічної політики та обґрунтування щодо попередження потенційних геополітичних і гео економічних конфліктів.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

ЗНАТИ:

- понятійно-термінологічний апарат курсу;
- школи і напрямки у теорії міжнародних відносин;
- типологію та функціональні особливості суб'єктів міжнародних відносин;
- видову структуру міжнародних відносин;
- явища та процеси в міжнародному середовищі;
- структуру міжнародних відносин на початку ХХ ст.;
- основні принципи формування Ліги Націй;
- Версальську систему міжнародних договорів;
- основні принципи Статуту ООН;
- основні засади військового блоку НАТО;
- причини розпаду СРСР;

- типи міжнародних міжнародних конфліктів;
- типи міжнародних систем;
- форми міжнародної співпраці.

ВМІТИ:

- визначати особливості та закономірності еволюції міжнародних систем; --
- охарактеризувати найважливіші форми міжнародного співіснування;
- застосовувати різні методичні підходи оцінки міжнародних відносин;
- охарактеризувати теорію політичного реалізму;
- визначати особливості теорій міжнародного середовища;
- визначати об'єкт дослідження в міжнародних відносинах;
- охарактеризувати міжнародні відносини в період Першої світової війни;
- аналізувати міжнародні відносини у період Другої світової війни;
- охарактеризувати способи ведення «холодної війни»;
- аналізувати «Гельсінський заключний акт» 1975 року;
- зовнішню політику України;
- визначати типи міжнародних конфліктів;
- визначати форми міжнародної співпраці.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Теоретичні основи міжнародних відносин. Міжнародні системи та теорії міжнародних відносин

Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука

Наукова природа теорії міжнародних відносин. Структура теоретичного дослідження. Завдання та функції теорії міжнародних відносин. Предметна структура теорії міжнародних відносин.

Тема 2. Міжнародні відносини як суспільне явище

Особливості становлення міжнародних відносин. Учасники міжнародних відносин. Типологія суб'єктів міжнародних відносин. Інтереси

учасників міжнародних відносин.

Тема 3. Структурні особливості міжнародних відносин

Зовнішньополітичні відносини. Міжнародні економічні відносини. Міжнародні відносини у сферах культури та інформації. Форми міжнародних відносин.

Тема 4. Класичні теорії міжнародних відносин

Принципи класичної школи теорії міжнародних відносин. Теорія іdealізму. Теорія політичного реалізму. Теорія неореалізму.

Тема 5. Теорії біхевіоризму (модернізму)

Принципи модернізму. Системні теорії міжнародних відносин. Теорії зв'язку. Факторні теорії («теорії поля»).

Тема 6. Теорії міжнародного середовища

Теорії географічного детермінізму та геополітика. Расово - антропологічні теорії. Цивілізаційні теорії. Марксистська теорія міжнародних відносин.

Тема 7. Міжнародні системи

Ієрархія міжнародних систем. Типи міжнародних систем. Еволюція міжнародних систем.

Змістовний модуль 2

Історія міжнародних відносин. Міжнародні конфлікти

Тема 8. Міжнародні відносини в епоху Античності та Середньовіччя

Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції. Міжнародні відносини в епоху Давнього Риму. Зовнішня політика Візантійської імперії. Візантійсько-руські відносини. Церква у міжнародних відносинах Середньовіччя.

Тема 9. Розвиток міжнародних відносин у XIV – XVI ст.

Міжнародні відносини у Західній Європі 1337 – 1453 р. Дипломатія Іспанії, Англії та Франції. Польсько-литовські та московсько-польські відносини. Українські землі як об'єкт змагань сусідніх держав.

Тема 10. Розвиток міжнародних відносин у XVII – XVIII ст.

Вестфальська система міжнародних відносин

Особливості зовнішньої політики держав у роки Тридцятилітньої війни. Дипломатичне протистояння під час Семилітньої війни 1756-1763 років. Велика французька революція. Наполеонівські війни.

Тема 11. Розвиток міжнародних відносин у XIX ст. Віденська система міжнародних відносин

Віденський конгрес 1815 р. Феодально-монархічна реакція в Європі. Боротьба націй за самовизначення. «Східне питання» в європейській політиці початку XIX ст. Боротьба Австрії та Пруссії за домінування на німецьких землях. Об'єднання Італії.

Тема 12. Формування військово-політичних блоків у Європі наприкінці XIX – на початку XX ст.

Утворення Троїстого союзу та Антанти. Перша світова війна. Міжнародні відносини у міжвоєнний період. Друга світова війна. Міжнародні відносини по завершенню війни.

Тема 13. Міжнародні відносини у другій половині XX ст. Докорінні зміни у повоєнному світоустрої

Формування системи міжнародних відносин у другій половині XX ст. Концепція розрядки.

Тема 14. Міжнародні конфлікти

Становлення та розвиток конфліктології. Типи сучасних конфліктів. Типи міжнародних конфліктів.

4. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | | | |
|-------------------------------|-----------------|--------------|-----------------|------|------|-----------|-------------|
| | Усього | у тому числі | | | | | |
| | | Лек. | Практ. (Семін.) | Лаб. | Інд. | Сам. роб. | Контр. роб. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |

| Змістовий модуль 1. Теоретичні основи міжнародних відносин. Міжнародні системи та теорії міжнародних відносин | | | | | | | | |
|---|-----|----|----|--|----|----|--|--|
| Тема 1. Теорія міжнародних відносин як науки. | 12 | 2 | 2 | | 4 | 4 | | |
| Тема 2. Міжнародні відносини як суспільне явище. | 16 | 4 | 4 | | 4 | 4 | | |
| Тема 3. Структурні особливості міжнародних відносин. | 16 | 4 | 4 | | 4 | 4 | | |
| Тема 4. Класичні теорії міжнародних відносин. | 17 | 4 | 4 | | 5 | 4 | | |
| Тема 5. Теорії біхевіоризму (модернізму). | 16 | 4 | 4 | | 4 | 4 | | |
| Тема 6. Теорії міжнародного середовища. | 15 | 4 | 2 | | 5 | 4 | | |
| Тема 7. Міжнародні системи. | 14 | 4 | 2 | | 4 | 4 | | |
| Разом за змістовним модулем 1 | 108 | 26 | 22 | | 30 | 30 | | |
| Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин. Міжнародні конфлікти. | | | | | | | | |
| Тема 8. Міжнародні відносини в епоху Античності та Середньовіччя | 12 | 2 | 2 | | 4 | 4 | | |
| Тема 9. Розвиток міжнародних відносин у XIV – XVI ст. | 16 | 4 | 4 | | 4 | 4 | | |
| Тема 10. Розвиток міжнародних відносин у XVII – XVIII ст. Вестфальська система міжнародних відносин | 17 | 4 | 4 | | 4 | 5 | | |
| Тема 11. Розвиток | 14 | 4 | 2 | | 4 | 4 | | |

| | | | | | | | |
|--|-----|----|----|--|----|----|--|
| міжнародних відносин у XIX ст. Віденська система міжнародних відносин | | | | | | | |
| Тема12. Формування військово-політичних блоків у Європі наприкінці XIX – на початку XX ст. | 15 | 4 | 2 | | 4 | 5 | |
| Тема 13. Міжнародні відносини у другій половині XX ст.. Докорінні зміни у повоєнному світоустрої | 14 | 2 | 4 | | 4 | 4 | |
| Тема14. Міжнародні конфлікти | 16 | 4 | 4 | | 4 | 4 | |
| Разом за змістовим модулем 2 | 108 | 24 | 26 | | 28 | 30 | |
| Усього годин | 216 | 50 | 48 | | 58 | 60 | |

5. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми. Перелік питань для обговорення. | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1 | <p align="center">Наукова природа теорії міжнародних відносин.</p> <p>1. Завдання та функції теорії міжнародних відносин. 2. Р. Арон про дійові особи у міжнародних відносинах. 3. Структура міжнародних відносин.</p> | 2 |
| 2 | <p align="center">Особливості міжнародних відносин.</p> <p>1. Типологія суб'єктів міжнародних відносин. 2. Інтереси та цілі учасників міжнародних відносин. 3. Сутність міжнародних відносин.</p> | 2 |
| 3 | <p align="center">Структура міжнародних відносин.</p> <p>1. Форми міжнародних відносин. 2. Міжнародні економічні відносини. 3. Міжнародні відносини у сфері культури. 4. Міжнародні відносини у сфері економіки.</p> | 4 |
| 4 | <p align="center">Класифікація та принципи класичної школи теорії міжнародних відносин.</p> <p>1. Теорія ідеалізму. 2. Політичний реалізм. 3. Теорія неореалізму. 4. Теорія неолібералізму.</p> | 4 |
| 5 | <p align="center">«Біхевіористична революція» та принципи модернізму.</p> <p>1. Системні теорії міжнародних відносин. 2. Факторні теорії міжнародних відносин. 3. Теорії звязку.</p> | 4 |
| 6 | <p align="center">Теорії міжнародного середовища.</p> <p>1. Расово-антропологічні теорії. 2. Теорії географічного детермінізму. 3. Марксистські і неомарксистські теорії.</p> | 2 |
| 7 | <p align="center">Міжнародні системи.</p> <p>1. Структура міжнародних систем. 2. Типи міжнародних систем. 3. Особливості міжнародних систем.</p> | 4 |
| 8 | <p align="center">Історія міжнародних відносин.</p> <p>1. Міжнародні відносини в епоху Античності та Середньовіччя. 2. Міжнародні відносини в період XIV - XVI ст.</p> | 4 |
| 9 | <p align="center">Розвиток міжнародних відносин в період XVII – XIX ст.</p> <p>1. Особливості зовнішньої політики держав у роки Тридцятилітньої війни. 2. Дипломатичне протистояння під час Семилітньої війни 1756-1763 років. 3. Велика французька революція. 4. Наполеонівські війни.</p> | 4 |
| 10 | <p align="center">Формування військово-політичних блоків у Європі</p> | 4 |

| | | |
|----|---|----|
| | 1. Утворення Троїстого союзу та Антанти. 2. Перша світова війна. Міжнародні відносини у міжвоєнний період. 3. Міжнародні відносини у повоєнний період. 4. Формування « Ліги націй». | |
| 11 | Міжнародні відносини по завершенню Другої світової війни 1. Становлення ООН..2. Сутність плану Маршала. 3. Формування НАТО та Варшавського договору . 4. Застосування нових методів ведення війни (холодна війна). | 4 |
| 12 | Міжнародні відносини у 80-тих – 90-тих роках ХХ ст. 1.Сутність політики розрядки . 2.Сутність « Гельсінського заключного акту.3. Новий курс СРСР у зовнішній політиці. 4. Розпад Радянського Союзу. | 4 |
| 13 | Міжнародні відносини України. 1.Міжнародні відносини Київської Русі та Галицько-Волинської держави. 2. Міжнародні відносини періоду козацько-гетьманської держави . 3.Міжнародні відносини періоду національної революції 1917 – 1921 рр..4.Міжнародні відносини після проголошення незалежності України. | 4 |
| 14 | Міжнародні конфлікти. 1.Типи міжнародних конфліктів.2. Проблеми розв’язання міжнародних конфліктів. 3.Сучасні «гібридні» війни. | 2 |
| | Усього годин | 48 |

6. Самостійна робота

| № з/п | Тема | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1 | Уявлення Р. Арона про міжнародні відносини. | 4 |
| 2 | Природа первісного інтересу до міжнародних відносин. | 4 |
| 3 | Неореалізм та неолібералізм. | 4 |
| 4 | Географічне розташування держави як елемент сили. | 4 |
| 5 | Національна мораль як елемент сили. | 4 |

| | | |
|----|--|----|
| 6 | Теорія демократичного миру. | 4 |
| 7 | Взаємозв'язок права і моралі у міжнародних відносинах. | 4 |
| 8 | Розвиток міжнародних відносин в Давній Греції та Римі. | 4 |
| 9 | Міжнародні відносини Візантійської імперії. | 4 |
| 10 | Велика французька революція. Наполеонівські війни. | 4 |
| 11 | Міжнародні відносини після Першої світової війни. Формування «Ліги націй». | 4 |
| 12 | Міжнародні відносини після Другої світової війни. Становлення ООН. | 4 |
| 13 | Перспективи нового світового порядку. | 4 |
| 14 | Міжнародні відносини України. | 4 |
| 15 | Міжнародні конфлікти та їх вплив на міжнародні відносини. Особливості конфліктів нового покоління. | 4 |
| | Усього годин | 60 |

7. Індивідуальні завдання

1. Міжнародні відносини, війна і мир у поглядах мислителів Стародавнього Сходу та античних часів.
2. Проблеми міжнародних відносин у вченнях XV11-XV111 ст..
3. Співвідношення та взаємовплив внутрішньої і зовнішньої політики.
4. Національний інтерес у зовнішній політиці.
5. Сучасні політичні теорії міжнародних відносин.
6. Сучасні проблеми національної і міжнародної безпеки.
7. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародних відносин.
8. Конфлікт інтересів і територіальних претензій у міжнародних конфліктах.
9. Економічні конфлікти у міжнародних відносинах.
10. Етнічні і релігійні конфлікти та їх вплив на відносини міждержавами.

11. Марксизм-ленінізм у теорії міжнародних відносин.
12. Роль «еліт» і «груп тиску» у формуванні зовнішньої політики.
13. Бізнес-еліти і зовнішня політика держав світу.
- 14.** Конституційні засади зовнішньої політики України.
15. Повноваження Президента України у сфері зовнішньої політики.
16. Вплив громадської думки на зовнішню політику.
17. Внутрішні передумови війни.
18. Глобальні проблеми як фактор посилення взаємозалежності світу.
19. Зовнішньополітичний аспект відносин України і Росії.
20. Міжнародне визнання і співробітництво України з навколишнім світом.
21. Утворення та роль Ліги Націй.
22. Роль ООН у вирішенні проблем людства.
23. МЗС – головний орган здійснення зовнішньої політики держави.
24. Посольства та їхня роль у здійсненні міжнародних відносин.
25. Етапи, типи та моделі модернізації.
26. Становлення та еволюція руху неприєднання в 70-80-ті роки.
27. Національна та регіональна безпека.
28. Еволюція підходів до проблем безпеки.
29. Міжнародний економічний порядок і проблема вирішення конфліктів у сфері торгівлі.

На виконання індивідуальних завдань відведено 58 годин.

8. Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний;
- ілюстративний;
- репродуктивний;
- метод проблемного викладу;
- евристичний.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання-екзамен

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

1. Поняття і критерії міжнародних відносин.
2. Світова політика і взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої політики.
3. Міжнародні відносини як дисципліна.
4. Характер законів у сфері міжнародних відносин.
5. Методи аналізу ситуації.
6. Аналіз процесу прийняття рішень.
7. Підходи до класифікації наукових концепцій.
8. Теорія ідеалізму.
9. Політичний реалізм.
10. «Біхевіористична революція» та принципи модернізму.
11. Системні теорії міжнародних відносин.
12. Теорії зв'язку.
13. Теорії поля.
14. Теорії географічного детермінізму.
15. Марксизм і неомарксизм.
16. Цивілізаційні теорії.
17. Суб'єкти світової політики.
18. Держава – учасник міжнародних відносин.
19. Недержавні учасники міжнародних відносин.
20. Стратегія як єдність мети і засобів.

21. Використання сили у цілях та засобах.
22. Структура національного інтересу.
23. Теорії міжнародних відносин про зовнішню політику.
24. Класифікація зовнішньої політики.
25. Типи зовнішньополітичних відносин.

26. Засоби здійснення зовнішньої політики.
27. Форми міжнародних економічних відносин.
28. Сучасні міжнародні економічні відносини.
29. Роль культури у визначенні форм міжнародних відносин.
30. Взаємодія між національними культурними полями.
31. Розвиток міжнародних інформаційних відносин.
32. Типи і структура міжнародних систем.
33. Закони функціонування міжнародних систем.
34. Лібералізм і безпека.
35. Теорія «гегемоністської стабільності».
36. Функції регіоналізму в міжнародних відносинах.
37. Основні проблеми та механізми зміцнення міжнародної безпеки.
38. Нейтральність як форма гарантій безпеки.
39. Історичні форми міжнародного права.
40. Базові принципи міжнародного права.
41. Теоретичні уявлення про політичну мораль.
42. Основні імперативи міжнародної моралі.
43. Проблеми моральних цінностей і норм у міжнародних відносинах.
44. Трактатування сутності міжнародного конфлікту в теорії міжнародних відносинах.
45. Типологія міжнародних конфліктів.

46. Сучасні міжнародні конфлікти та проблеми їх розв'язання.
47. Сутність міжнародного порядку.
48. Історичні типи міжнародного порядку.
49. Особливості сучасного міжнародного порядку.
50. Міжнародні відносини наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.
51. Утворення міжнародних союзів наприкінці ХІХ ст.
52. Міжнародні відносини у період Першої світової війни.
53. Міжнародні відносини у міжвоєнний період.
54. Становлення Ліги націй.
55. Міжнародні відносини на початку Другої світової війни.
56. Міжнародні відносини у 1942 – 1944 роки.
57. Міжнародні відносини по завершенню Другої світової війни.
58. Становлення Організації Об'єднаних Націй.
59. Застосування нових засобів ведення війни (холодна війна).
60. Причини формування військового блоку НАТО.
61. Причини формування Варшавського військового блоку.
62. Міжнародні відносини у 50-ті – 70-ті роки ХХ ст.
63. Сутність концепції розрядки.
64. Сутність « Гельсінського заключного акту» 1975 року.
65. Новий курс СРСР у зовнішній політиці.
66. Причини розпаду Радянського Союзу.
67. Міжнародні відносини Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
68. Зовнішня політика козацько-гетьманської держави.
69. Зовнішня політика України у 1917 – 1921 рр..

70. Міжнародні відносини України після проголошення незалежності.

71. Міжнародні відносини України на початку ХХІ ст..

72. Пріоритети зовнішньої політики України.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

усне опитування, контрольні роботи, виконання ІНДЗ, тестові завдання, іспит.

11. Розподіл балів та критерії оцінювання

Дисципліна складається з двох змістових модулів на її вивчення передбачено виконання ІНДЗ . У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. Виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

| Поточний контроль (мах = 40 балів) | | Модульний контроль (мах = 60 балів) | | | Загальна кількість балів |
|---------------------------------------|--------------------------------------|--|----------|-------|--------------------------|
| Модуль 1 | | Модуль 2 | Модуль 3 | | |
| Змістовий модуль 1 | Змістовий модуль 2 | ІНДЗ | МКР 1 | МКР 2 | |
| 15 | 15 | 10 | 30 | 30 | 100 |
| T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7 | T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15 | | | | |
| 2, 2, 2, 2, 2, 3, 2 | 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 1. | | | | |

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ,
ВИЯВЛЕНИХ СТУДЕНТАМИ ПРИ ВИКОНАННІ КОМПЛЕКСНОЇ
КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Оцінка "відмінно". Відповідь студента повинна бути повною, глибокою, логічно побудованою, доказовою, обґрунтованою, точною, чіткою; викладена літературною мовою з використанням відповідних наукових понять. З відповіді повинна проступати системність та осмисленість знань, міцність, самостійність, глибина мислення, вільне володіння навчальним матеріалом, аргументований аналіз викладеного із самостійною критичною оцінкою окремих положень, фактів.

Оцінка "добре". Відповідь студента повна, глибока, логічно побудована, доказова, обґрунтована, чітка, систематизована. Виявлено глибину мислення, аргументовано проаналізовано питання, однак з деякими неточностями чи мовними огріхами.

Оцінка "задовільно". Студент розуміє основний навчальний матеріал, головні теоретичні положення і факти, вміє наводити власні судження, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, вміє застосовувати теоретичні знання. Відповідь правильна, але неповна, недостатньо осмислена.

Оцінка "незадовільно". Студент виконує менше половини завдань, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарно викладає думку. Виклад нелогічний, непослідовний, недостатньо грамотний.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

| Рівні навчальних досягнень | Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою) | Критерії оцінювання |
|----------------------------|---------------------------------------|--|
| Початковий (понятійний) | 1 | Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» |
| | 2 | Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь |
| | 3 | Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом |

| | | |
|------------------------------------|---|---|
| Середній (репродуктивний) | 4 | Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі |
| | 5 | Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні |
| | 6 | Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами |
| Достатній (алгоритмічно-дієвий) | 7 | Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми |
| | 8 | Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення |
| | 9 | Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички |

| | | |
|-------------------------------------|----|---|
| Високий (творчий професійний) | 10 | Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища |
| | 11 | Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію |
| | 12 | Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах |

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА КОНТРОЛЬНИХ РОБОТАХ:

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

3 бали – студент відтворює менше половини навчального матеріалу; виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

4 бали – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

5 балів – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

6 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

7 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

8 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

9 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює

стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

10 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

11 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

12 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Екзаменаційний білет складається з 4-х питань, кожне з яких оцінюється у 25 балів.

0 балів – студент не може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

1-5 балів – студент аналізує менше половини навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

6-10 балів – студент аналізує більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, має стійкі навички роботи з текстом підручника та іншою науково-педагогічною літературою, може самостійно володіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами.

11-15 бали – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен за допомогою викладача скласти план

реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

16-15 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультацій з викладачем; виконує прості творчі завдання.

21-25 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, уміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень, спроможний підготувати виступ на студентську наукову конференцію. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності, здатен до самостійного вивчення матеріалу; вільно знаходить інформацію, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою | |
|--|-------------|---|--|
| | | для екзамену, курсової роботи (проекту), практики | для заліку |
| 90 – 100 | A | Відмінно | Зараховано |
| 82 – 89 | B | Добре | |
| 75 - 81 | C | | |
| 67 -74 | D | Задовільно | |
| 60 - 66 | E | | |
| 1 – 59 | Fx | Незадовільно | Незараховано (з можливістю повторного складання) |

12. Методичне забезпечення

1. Тиский М. Політика і мораль: сучасні українські реалії / М. Тиский // Політологічні читання імені професора Богдана Яроша. - Луцьк: Вежа-Друк, 2014.- С. 151-155.
2. Тиский М. Національний інтерес в контексті сучасної геостратегії України/ М. Тиский // Політологічні читання імені професора Богдана Яроша. – Луцьк: Вежа-Друк, 2015. – С. 133-137.

13. Список джерел

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових знань : Навч. посіб. / Т. Г. Андрусак. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 220 с.
2. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. – К. : Юніверс, 2000. – 688 с.
3. Бабурин С. Н. Мир імперій : Территория государства и мировой порядок / С. Н. Бабурин. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2005. – 796 с.
4. Бебик В. М., Шергін С. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бебик, С. О. Шергін. – К. : Університет «Україна», 2006. – 208 с.
5. Бжезінський З. Вибір : світове панування чи світове лідерство / З. Бжезінський. – К. : Вид. «Києво-Могилянська академія», 2006. – 203 с.
6. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна : Навч. Посіб / А. О. Білоус.- К. : АМУПП, 2000. – 198 с.
7. Бостон С. К., Тимченко С. М. Державне право зарубіжних країн: Навч. посіб. / С. К. Бостон, С. М. Тимченко. – К. : ЦНЛ, 2005. – 504 с.
8. Василенко И. А. Политическая глобалистика : Учеб. Пособ. / И. А. Василенко. – М. : Логос, 2000. – 360 с.
9. Валевський О. Л., Гончар М. М. Структура геополітичних інтересів України / О. Л. Валевський, М. М. Гончар. – К. : 1995. – 99 с.
10. Вільсон Е. Українці: несподівана нація / Е. Вільсон. – К. : КІС, 2004. – 552 с.
11. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика: Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів/Уклад.: І.Ф. Кононов, В.П. Бородачов, Д.М. Топольський. – Луганськ: Альма матер-Знання, 2002. – 664 с.
12. Дністрянський М. С. Геополітика: навч. посіб. / М. С. Дністрянський. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 435 с.
13. Енциклопедія політичної думки: Пер. з англ./ За ред. Н. Лисюка. – К.: Дух і літера, 2000. – 472 с.

14. Журавченко К. В. Руско-английский дипломатический словарь/ К. В. Журавченко. – М.: Рус. язык, 2001.-736 с.
15. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен/ А. Зленко – Харьков : Фолио, 2004. – 559 с.
16. Иванов Ю. А. Міжнародне право: Посібник / Ю. А. Иванов. – К. : ПАЛИВОДА, 2004. – 202 с.
17. Камінський А. Основи міжнародних відносин / А. Камінський. – Львів : ЛНУ, 2001. – 208 с.
18. Киссинджер Г. Дипломатия / Г. Киссинджер. – М. : Ладомир, 1997. – 848 с.
19. Кухта Б. А. З історії української політичної думки: навч. посіб. / Б. А. Кухта. – К. : Генеза, 1994. – 368 с.
20. Логунова М. М. Концептуальні засади теорії політики: Навч. посіб./ М. М. Логунова. – К.: Вид-во УАДУ, 1999. – 160 с.
21. Луцишин П. В., Луцишина Н. П. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб./ П. В. Луцишин, Н. П. Луцишина. – Луцьк: РРВ «Вежа» Волин. держ. Ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 339 с.
22. Ліпкін В. А. Національна безпека України / В. А. Ліпкін. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.
23. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Політологія міжнародних відносин: Навч. посіб. / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов. – К. : Либідь, 1997. – 176 с.
24. Масляк П. О. Країнознавство: підручник / П. О. Масляк. – К. : МАУП, 2003. – 216 с.
25. Мацко А. С. Міжнародне право: навч. посіб. / А. С. Мацко. – К. : МАУП, 2003. – 216 с.
26. Мальський М. З., Мацих М. М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Кобза, 2007. – 528 с.
27. Панарин А. С. Стратегическая нестабильность в XXI веке / А. С. Панарин. – М. : Эксмо, 2004. – 636 с.
28. Перепелиця Г. М. Конфлікти в посткомуністичній Європі / Г. М. Перепелиця. – К. : НІСД. – 432 с.
29. Трохимчук С. В., Федун О. В. Політична географія світу: навч. посіб. / С. В. Трохимчук, О. В. Федун. – К. : Знання, 2007. - 422 с.
30. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : АСТ, 2003. – 603 с.
31. Челлен Р. Государство как форма жизни / Р. Челлен. – М. : РОССПЭН, 2008. – 320 с.
32. Чекаленко М. Д. Зовнішня політика України: підручник / Л. Д. Чикаленко. – К. : Либідь, 2006. – 712 с.
33. Цыганков П. А. Теория международных отношений: Учеб. пособие. – М.: Гардарики, 203. – 590 с.